

Ontwerp 1^e begrotingswijziging 2023

CONCEPT

Inleiding

De programmabegroting van Aqualysis over 2023 en de meerjarenraming 2024-2027 is in het eerste kwartaal 2022 opgesteld en op 8 september 2022 bestuurlijk vastgesteld. Tijdens het opstellen van deze begroting is geen rekening gehouden met eventueel nieuw verkregen inzichten vanuit het lopende strategische herijkingstraject in de samenwerking met Aqualysis. Deze verkenning was op dat moment nog niet afgerond. De programmabegroting 2023 is opgesteld in overeenstemming met het op dat moment bestaande beleid.

In de aanbestedingsbrief (kenmerk SG/220913) aan de algemene besturen van de deelnemende waterschappen over de vastgestelde begroting 2023 staat dat na het afronden van de strategische herijking mogelijkerwijs een eerste wijziging op de vastgestelde begroting 2023 volgt. Hierbij is aangegeven dat de financiële consequenties van de dan nog af te sluiten cao's (2022 & 2023) en de verhoogde inflatiecijfers meegenomen worden in een begrotingswijziging.

Inmiddels zijn deze drie onderwerpen actueel. De strategische herijking is afgerond en de financiële effecten zijn in beeld gebracht. Daarnaast is sprake van een uitzonderlijke hoge inflatie en is de cao over 2022 & 2023 hoger uitgevallen dan waarmee in de begroting 2023 rekening is gehouden. Als vierde onderwerp wordt Aqualysis geconfronteerd met een aanzienlijke kostenstijging voor energie.

De ontwerp 1^e begrotingswijziging met daarin de benodigde aanpassingen treft u bij deze aan. In deze ontwerp 1^e begrotingswijziging is een verkorte weergave opgenomen van de nieuwe strategische koers en de operationele gevolgen. De nieuwe strategie biedt houvast en geeft perspectief. Het einddoel van de strategie is dat Aqualysis in 2027 de logische partner is voor de waterschappen in het meten van de waterkwaliteit. Hiertoe heeft Aqualysis een plan ontwikkeld dat in het jaar 2023 start en doorloopt in het jaar 2024.

De nieuw voorgestelde uitgaven in 2023 hebben een gevolgtrekking voor de uitgaven van de jaren 2024 en verder. Gebruikelijk is het om in begrotingsdocumenten een kostenvergelijk uit de voorgaande (vastgestelde) begroting op te nemen. Dat is ook nu opgenomen in de ontwerp 1^e begrotingswijziging. Hierdoor wordt een houvast gegeven aan eerder bestuurlijk vastgestelde uitgaven. Gelijktijdig met deze ontwerp 1^e begrotingswijziging 2023 wordt nu ook de ontwerpbegroting 2024 opgesteld. Onvermijdelijk wordt het daarmee in het vergelijk in de ontwerpbegroting 2024 eenzelfde typering van de uitgaven als in de ontwerp 1^e begrotingswijziging 2023 weer te geven. In het vergelijk wordt in de ontwerpbegroting 2024 het verschil voor het jaar 2024 (ten opzichte van de vastgestelde begroting 2023) weergegeven.

Deze 1^e begrotingswijziging 2023 leidt in totaal tot een stijging van de bijdrage over het jaar van totaal € 492.000 (6,0%). Per individueel waterschap stijgt de bijdrage in 2023 tussen de € 69.000 en € 131.000 (gebaseerd op de huidige bijdrageregeling). De nieuwe strategie biedt perspectief voor het gezamenlijke doorvoeren van verbeteringen in de ketenprocessen. De herbevestigde samenwerking geeft daartoe alle mogelijkheden.

Het Aqualysis-bestuur wenst met de nieuwe strategie beter voorbereid zijn op een toenemende belangstelling en complexiteit in het verkrijgen van inzicht in de waterkwaliteit in het voorzieningsgebied van de deelnemende waterschappen.

De gemeenschappelijke regeling en haar bestuur

Het bestuur bestaat per datum van de begroting uit de volgende leden:

Voorzitter:

Dhr. K.H. Odink

Waterschap Drents Overijsselse Delta

Lid:

Dhr. J. Caris

Waterschap Zuiderzeeland

Lid:

Mw. F. Wissing-Kunst

Waterschap Rijn en IJssel

Lid:

Dhr. D.J.E. Liefers

Waterschap Vechtstromen

Lid:

Dhr. H. Veldhuizen

Waterschap Vallei en Veluwe

CONCEPT

1. Strategische Herijking

Begin 2021 heeft het bestuur van Aqualysis besloten tot een evaluatie en heroriëntatie, van de samenwerking van de vijf waterschappen met Aqualysis. Tijdens het traject heeft een intensieve evaluatie van de samenwerking met en binnen de waterschappen plaatsgevonden op ambtelijk, secretaris-directie en bestuurlijk niveau.

Met de belanghebbenden is gesproken over het voortbestaan van Aqualysis en op ambtelijk niveau zijn zijpaden verkend. Sinds haar oprichting (in 2014) is niet eerder een dergelijke herijking uitgevoerd. In gezamenlijkheid is bevestigd dat er een wenselijke en prettige samenwerking is tussen de waterschappen en Aqualysis.

Aqualysis meet de waterkwaliteit in het voorzieningsgebied

Het meten van de waterkwaliteit betreft een cruciale schakel in meerdere primaire werkprocessen van de waterschappen. Een van de uitkomsten uit de strategische herijking is dat het hebben van het samenwerkingsverband met Aqualysis, als eigen uitvoerder voor het meten van de waterkwaliteit, van toegevoegde waarde is.

In de herijking is benadrukt dat kwaliteit en continuïteit in het verkrijgen van data omtrent de waterkwaliteit de belangrijkste drijfveren voor de samenwerking zijn. Binnen Aqualysis is hiervoor de benodigde noodzakelijke specialistische kennis georganiseerd en daarmee centraal voor de vijf waterschappen geborgd. De randvoorwaarden voor de uitvoering van deze bijeengebrachte uitvoeringstaken is het kostenbeheersingsaspect.

Aqualysis voor het collectief en individueel

Een andere uitkomst uit de strategie is dat van Aqualysis wordt verwacht dat zij zich omvormt naar een full-service ketenpartner. Als partner van de waterschappen wordt verwacht dat Aqualysis inspeelt op (toekomstige) individuele en collectieve productievragen van de waterschappen. Aqualysis pakt in de nieuwe situatie proactief de vragen vanuit de waterschappen op.

Als vanzelfsprekend streeft Aqualysis in haar eigen werkprocessen, in nauw overleg met haar opdrachtgevers, verdere standaardisatie na. Zij speelt tegelijkertijd in op nieuw opgedane vakkennis, nieuw ontwikkelde meetmethodes, nieuwe technologie/techniek en ontwikkelingen in wet- en regelgeving.

Aqualysis ontzorgt in een dynamische context

De opdrachtgevers vragen aan Aqualysis meer te ontzorgen. De klantbehoefte van andere meetmethodieken van de waterkwaliteit, dan opgenomen in de huidige wet- en regelgeving, wordt op verzoek (al) uitgevoerd. De toenemende behoefte tot meer informatie over waterkwaliteit ontstaat onder meer vanuit de complexe opgaven vanuit de waterschappen. De methodes in bijvoorbeeld Kaderrichtlijn Water 2027 schrijven veel voor. Daarnaast dienen meer te onderzoeken stoffen zich aan.

Deze aspecten werken door in de operationele werkprocessen van Aqualysis. Belangrijk daarbij is vergaande en nauwkeurigere metingen, een zoektocht naar de meest geschikte en goedkopere methoden en het beoordelen en toepassen van innovaties en indien mogelijk snellere rapportages.

De verkozen strategie vanuit eigenaarschap Aqualysis staat nu vast

Op 20 februari 2023 heeft het AQL-bestuur haar strategie vastgesteld door bevestigend te oordelen over het opgestelde operationaliseringsplan van Aqualysis. Dit plan bevat ook de concretisering naar benodigd budget. De bestuurlijke behandeling van de nieuwe strategie van de samenwerking vond overigens plaats op 8 november 2022.

Om de strategie te implementeren is het van belang dat de benodigde financiële middelen in de begroting worden opgenomen. Voor de uitvoeringsorganisatie Aqualysis zijn deze financiële middelen een randvoorwaarde om de nieuwe strategie te realiseren.

In het document “De strategie uitgewerkt voor planperiode 2023-2027” is in opvolging van het drieluik “Samen werken aan een heldere toekomst” (aug 2021) de nieuwe strategische koers uitgewerkt voor de planperiode 2023-2027. Het document met de uitwerking van de strategie is op 6 februari 2023 met het AQL-bestuur gedeeld.

Op 20 februari 2023 heeft het bestuur van Aqualysis een positief oordeel over de uitwerking van de strategie gegeven. Tijdens deze vergadering heeft het bestuur het volgende vastgesteld:

1. De governance over de samenwerking wordt in 2023 verbeterd;
2. De strategische focus is:
 - Het strategisch profiel (positionering) van Aqualysis wordt gekaderd;
 - Aqualysis is benoemd als logische partner in het meten van de waterkwaliteit;
 - De organisatie van Aqualysis moet zich ontwikkelen;
3. Het wenkend perspectief ligt in de gezamenlijke verbeteringen van de processen van de waterschappen/ ontwikkelingen van de ketenprocessen.

Het Aqualysis-bestuur heeft op 20 februari 2023 ingestemd met het besluit de operationalisering van de strategie op te nemen in een ontwerp 1^e begrotingswijzing 2023.

Het strategisch profiel: een full-service ketenpartner

Het nieuwe strategisch profiel van Aqualysis is uitgewerkt in vijf dimensies. Deze profilering geeft antwoord op de vraag op welke wijze Aqualysis zich dient aan te passen (veranderen) en waarop de operationele focus van Aqualysis in de komende jaren ligt. Dit hoofdstuk geeft inzicht waarop Aqualysis in de planperiode 2023-2027 zich richt.

1. Welke producten en dienstverlening levert Aqualysis

- De producten- en dienstenportfolio omvat, in aanleg, alle soorten water (oppervlakte, waterbodem, afvalwater en grondwater) en de daarvoor benodigde activiteiten (bemonstering, chemische analyses en advies en biologische analyses en advies).
- De producten- en dienstenportfolio komt tot stand via een proces van vraagarticulatie.

Aqualysis speelt een actieve rol in de totstandkoming van het portfolio. Zij kan dit door haar inhoudelijke kennis, kennis van wet- en regelgeving, markt- en technologische- en gebiedskennis. Zij is vertegenwoordigd in netwerken.

Aqualysis kan deze rol bovendien vervullen omdat ze door haar volumes schaalvoordelen realiseert waarin kwaliteit, continuïteit en kostenefficiëntie hand in hand gaan en ruimte is voor optimalisatie door periodiek vernieuwingen/ innovaties door te voeren.

Operationele gevolgtrekking is (niet limitatief) dat Aqualysis actief haar medewerkers proactief activeert om kennis te vergaren op alle vermelde onderwerpen en dat zij medewerkers (projectmatig) vrijmaakt voor het binnenhalen van (bestaande) innovaties om te komen tot gevraagde producten/diensten. Daarnaast dient Aqualysis haar operationele activiteiten centraal in haar uitvoeringsorganisatie te positioneren (focus). Dit heeft een aanpassing in de organisatiestructuur tot gevolg.

2. Hoe is het klantcontact door Aqualysis ingeregeld

Het professioneel inregelen van de vraagarticulatie en concreet laten functioneren van het proces van vraagarticulatie is een belangrijke variabele om de samenwerking als full-service ketenpartner van de waterschappen samen met Aqualysis tot een succes te maken. Andersom geredeneerd, het ontbreken van deze schakel van klantcontact doet de samenwerking mislukken.

Operationele gevolgtrekking is (niet limitatief) dat Aqualysis een professionele klantenservice gaat positioneren en zich daarin versterkt. Daarbij is een duidelijke producten- en dienstencommunicatie nodig.

3. Hoe ontwikkelt Aqualysis haar producten en diensten?

De uitkomsten van het proces van vraagarticulatie geeft het (te ontwikkelen) assortiment van productie en diensten. Het ontwikkelen van standaarden door Aqualysis is overigens een must op grond van:

- Eisen die wet- en regelgeving stelt;
- De ervaring dat de waterschappen in vergaande mate dezelfde behoefte hebben;
- De voorwaarde dat schaalvoordelen doelmatig, kwalitatief en (kosten)efficiënt zijn.
- De voorwaarde om te sturen op een maatschappelijk aanvaardbaar kostenniveau.

De operationele gevolgtrekking is (niet limitatief) dat van Aqualysis wordt verwacht dat zij via expertontmoetingen (uitvoeringsoverleggen) de benodigde kennis en relevante informatie bijeenbrengt. Ook wordt verwacht dat Aqualysis vanuit samenwerking verkennend onderzoek (business-cases) doet om te komen tot geaccepteerde pilotsituaties voor eventuele productiebewegingen. Dit alles inclusief een afweging in het zelf doen of inkopen. Om dit te bereiken is investering in de organisatie, vakkennis en mankracht nodig.

4. Doet Aqualysis alles zelf of koopt zij ook in

In het strategisch kader is afgesproken dat Aqualysis de balans vindt wat zij als “productiebedrijf” zelf doet en wat zij inkoopt bij marktpartijen. Daarnaast zijn redenen uitgewerkt waarom Aqualysis in toekomst een substantieel deel van de gevraagde productie zelf uitvoert.

Operationele gevolgtrekking is (niet limitatief) dat Aqualysis haar inkoopfunctie professioneel gaat beleggen en haar bedrijfsinformatie op orde krijgt. Hiermee is Aqualysis in staat om de juiste afweging te maken in zelf doen of inkopen. Het management ziet erop toe dat de inkoop van producten en diensten de eigen productiecapaciteit niet kannibaliseert.

5. In welke mate is Aqualysis inventief en innovatief

Een strategisch kader is dat Aqualysis geen wetenschappelijk innovatiecentrum is. Enerzijds vraagt een laboratorium, waarin veel wordt geëxperimenteerd, vernieuwende competenties die Aqualysis nu niet in huis heeft. Anderzijds is het nodig dat de waterschappen en Aqualysis geëquipeerd zijn om elders doordachte innovaties “naar binnen te halen” om daarmee haar productie en diensten te verbeteren en te vernieuwen.

Aqualysis en haar waterschappen “worstelen” met de term innovatie. Een term als Onderzoek & Ontwikkeling lijkt passender om de lading te dekken. In de strategische herijking is afgesproken:

- Er is geen ambitie om Aqualysis uit te laten groeien tot een innovatiecentrum;
- Aqualysis is terughoudend met het starten van “innovatieprojecten”;
- In de periode 2023/2024 onderzoeken Aqualysis en haar waterschappen de positie van Aqualysis als inventief en innovatief laboratorium (Onderzoek & Ontwikkeling).

- De huidige speerpunten uit het lopende programma (inclusief de beschikbare financiële middelen) worden voortgezet binnen de operationele teams van Aqualysis. De speerpunten zijn eDNA, sensoren en verduurzaming.

Een nieuwe strategie, een nieuwe structuur

Tijdens het strategisch herijkingstraject is nieuw inzicht verkregen in de omgeving en de dynamiek in het werkdomein van Aqualysis. Aqualysis constateert dat haar positionering verschuift. Lange tijd heeft Aqualysis een status quo ervaren in haar operatie en kon zij voor veel (ondersteunende) zaken vertrouwen op haar waterschappen. Deze omgeving met een lage omgevingsdynamiek heeft vele jaren gewerkt. Door het verkennen van nieuwe innovaties in de afgelopen jaren en de toename van haar productieomvang zijn haar eigen systeemgrenzen bereikt. De tijdsgeest, de verwachtingen en de ondersteuning zijn inmiddels ook veranderd. Wat gaat er veranderen voor de uitvoeringsorganisatie?

Veranderende omgeving

Aqualysis ervaart inmiddels meer dynamiek vanuit haar omgeving dan tijdens de eerste jaren na haar oprichting in 2014. Op basis van de nieuwe strategie verwacht Aqualysis dat deze dynamiek versneld toeneemt. De vijf benoemde strategiedimensies eisen aanmerkelijk meer van Aqualysis. De operationele vraagstukken van opdrachtgevers in het meten van de waterkwaliteit worden complexer.

Zichtbaar wordt ook dat niet alle benodigde informatie voor besluitvormers voor de langere termijn voor handen is. En dat is wennen. Er zijn onbekende factoren bij het uitdenken van de lange lijnen voor Aqualysis. De mogelijke invloed van Kaderrichtlijn Water na 2027, eDNA-technologie, invloed van sensoren, de samenwerkende partners en de onbekende invloed van digitalisering. In een operationele laboratoriumomgeving is het overigens onmogelijk snel te schakelen zodra nieuwe methodes voor het meten van de waterkwaliteit in beeld komen.

De nieuwe strategie vraagt van Aqualysis juist daarom een nieuwe wendbaarheid (aanpassingsvermogen) en toch ook de eigen koers vasthouden als (onafhankelijk) geaccrediteerd laboratorium.

Aqualysis als logische partner voor het meten van waterkwaliteit

Aqualysis is een relatief kleine organisatie en kent van zichzelf geen groeiambities in productie volumes. Zij is daarnaast, als eigenstandig overheidsorgaan, verantwoording verschuldigd, conform haar wettelijke verplichtingen. Haar ambitie is, ingegeven vanuit wettelijke verplichtingen en conform de wensen van de eigenaren, in de planperiode 2023-2027 op tijd klaar te staan voor (toekomstige) productievragen.

Opgemerkt werd dat het introduceren van nieuwe laboratoriumprocessen en/of meetmethoden jarenlange ontwikkel- en investeringstijd vergen. Deze relatief lange ontwikkeltijd vergt van de eigenaren ondernemerschap en het tijdig beschikbaar stellen van initiatie- en investeringsgelden. Gelden beschikbaar stellen voordat de werkelijke productie zich aandient is een ingewikkelde denkfactor. Een belangrijke oplossingsrichting ligt in een verbeterde governance en een goed doordacht klantcontact (vraagarticulatie).

De basis van de organisatie

Afgelopen jaren is een achterstand opgelopen in de ontwikkelingen van de Aqualysis organisatie. Dit betreft geen waardeoordeel maar een constatering vanuit de gesignaleerde status quo houding. De IT-infrastructuur was sterk verouderd, de security en het gehele IT-beheer was niet goed ingeregeld. Dit probleem is inmiddels opgelost, echter deze case is kenmerkend voor de volwassenheid van de gehele organisatie.

Het primaire operationele laboratoriumsysteem, welke alle laboratoriumwerkprocessen aanstuurt, is ongeveer twintig jaar oud. Dit systeem (LIMS) wordt in de jaren 2023/2024 vervangen. Verwacht mag worden dat procesoptimalisaties kunnen worden ingeregeld.

Het operationeel management kende tot voor kort veel taken waardoor zij zich niet volledig konden richten op de primaire uitvoeringstaken. Het ontbreekt aan adequate bedrijfsinformatie voor het operationeel management om tot gerichte besluitvorming te komen. Operationele escalatieladders zijn niet ingeregeld door het ontbreken van essentiële organisatorische key-functionarissen. Dit probleem is tijdelijk opgelost door de inzet van interim-personeel. Deze tijdelijke inzet is kostbaar en betreft geen structurele oplossing.

De nieuwe gesprekscyclus voor het personeel "Het goede gesprek" wordt in 2023 ingevoerd. Het betreft een nieuwe aanpak om talenten en competenties van medewerkers ten volle te benutten. De doorontwikkeling als organisatie en ook de individuele doorgroei van medewerkers in relatie tot de nieuwe strategie vraagt om aandacht. Een focus op klantgerichtheid en data-gedrevenheid is wenselijk. Hiervoor is een opleidingsbudget beschikbaar. De organisatie is kwetsbaar en smal ingericht met slechts enkele medewerkers met kennis op organisatieniveau. Het personeel wil verbetering, ziet wat nodig is en wenst eigen verantwoordelijkheid met daarbij passend leiderschap.

Wil Aqualysis de beoogde positie als "productiebedrijf" waarmaken dan is het noodzakelijk dat het "bedrijf" toereikend hierop is ingericht (schaal, mensen, apparatuur, management en faciliteiten). Hier ligt een belangrijke schakel naar gevraagd continuïteitsbeginsel; flexibiliteit in uitvoeringstaken en de benodigde organisatie-inrichting. De vastgestelde begroting 2023 geeft geen mogelijkheden om hierin te schakelen.

Nieuwe organisatie inrichting is nodig voor focus en professionaliteit

De huidige organisatie-inrichting is niet toereikend om het huidige takenpakket uit te voeren en is zeker niet ingericht voor haar toekomstige takenpakket. Vooral de samenhang in de domeinen HRM, Financiën en IT ontbreken. Het is een randvoorwaarde dat Aqualysis haar organisatie toekomstgericht organiseert. Dat vergt een andere manier van taakverdeling, werkverdeling en organisatie-inrichting. Separaat wordt het AQL-bestuur gevraagd in te stemmen met een besluit tot een verbeterde organisatiestructuur.

Benodigde financiële middelen voor de verbeterde organisatie inrichting**Inrichten van klantcontact**

Als gevolg van de strategische herijking wordt het klantcontact met een team Klantenservice ingericht. Hiervoor worden vakinhoudelijk sterke relatiebeheerders ingezet om op operationeel niveau over de klantvraag bij de waterschappen te spreken. Door het ontbreken van deze cruciale schakel in de samenwerking was het realistisch te denken dat de operationele opdrachtgevers niet bekend waren met de laboratoriumanalyse-mogelijkheden.

Een investering in medewerkers Klantenservice wordt als een groeimodel geïntroduceerd. In 2023 wordt met 1,0 FTE daarin voorzien en in 2024 met het dan voortschrijdende inzicht wellicht uitgebreid naar 2,0 FTE. Benodigd aanvullend budget voor 2023 (begrotingswijziging) is € 95.000.

Verplichtingen vanuit de wet

De status van Aqualysis als een zelfstandige publieke organisatie geeft verplichtingen. Als gevolg van nieuwe vereisten vanuit wetgeving moet Aqualysis anticiperen op veranderingen. Sinds kort zijn verschillende wetgevingen ook voor een GR als Aqualysis van toepassing. Hierdoor moet Aqualysis maatregelen vanuit de wetten over digitalisering van de overheid, privacywetgeving, archiefwet, Wet op de GR en Wet Open Overheid doorvoeren. Voor zover Aqualysis nu kan overzien zijn dat de meest in het oog springende veranderingen. Het zal daar echter niet bij blijven.

In haar formatie neemt Aqualysis 0,8 FTE aan ruimte op zodat zij ook in de toekomst kan blijven acteren op wetgeving (introduceren, inrichten en handhaven). Als eerste zal worden gezien wat echt benodigd is. Benodigd aanvullend budget voor 2023 (begrotingswijziging) is € 40.000.

Robuuste en wendbare organisatie inrichting

Het ontbreekt Aqualysis aan enkele sleutelposities in haar huidige bedrijfsvoering. Hiermee zijn de achterstanden in de bedrijfsvoeringstaken en haar (on)volwassenheid te verklaren. Op dit moment zijn de bedrijfsrisico's te groot voor operationalisering van haar taken, laat staan voor nieuwe taken. Deze risico's zijn overigens goed op te lossen.

Met de inzet van een kwartiermaker in 2022 is inzichtelijk geworden dat de ontbrekende inzet structurele bedrijfsactiviteiten betreffen. Onderzocht is of deze achterstand door tijdelijke eenmalige expertise-inzet is op te lossen. Het betreffen relatief grote onderwerpen waar juist in de veranderende omgevingscontext een groot beroep op zal worden gedaan. Het is belangrijk deze achterstand op te lossen en een randvoorwaarde om de strategie te kunnen implementeren. Bedrijfsonderdelen op alle PIOFACH-aspecten vragen uitvoeringskracht. De domeinen HRM, Financiën en IT dienen in samenhang te worden ontwikkeld. Daarbij de communicatie en Inkoop (aanbestedingswetgeving).

Om de noodzakelijke ondersteuning te geven voor de operatie heeft Aqualysis een doordacht klein team nodig met generalisten met elk een eigen specialisme. Hiermee kan een praktisch samenwerkend team voor ondersteuning ontstaan. Aqualysis heeft deze ondersteuning nu niet en heeft hiertoe een ingroeimodel tot en met het jaar 2024 doordacht. Aqualysis heeft hiervoor in 2023 een aanvullend budget van € 258.000 nodig.

Samenvatting van benodigde financiële middelen

De financiële effecten van de implementatie van de benodigde organisatie-inrichting naar aanleiding van de strategische keuzes bedragen voor het jaar 2023 in totaal structureel € 393.000 (€ 95.000 + € 40.000 + € 258.000). De aanvullende kosten over het jaar 2023 kunnen deels worden gedekt uit een daartoe gevormde bestemmingsreserve (€ 350.000). Daarmee wordt de lastenstijging voor het jaar 2023 gedempt tot € 43.000. De uitgaven om te komen tot een verbeterd organisatie-inrichting blijven hiermee per saldo in het jaar 2023 beperkt.

In 2023 worden € 150.000 incidentele kosten verwacht. Deze uitgave bestaan uit uitgaven om te kunnen voldoen aan compliance voor de opstart aanpassing GR, WOO en bijdrageregeling (€ 50.000), wervingskosten personeel (€ 60.000) en overige kosten voor de implementatie van de strategie (€ 40.000). Daarnaast zijn in verband met de transitie in het jaar 2023 € 114.000 eenmalige hogere kosten in verband met inhuur van personeel voor het tijdelijk invullen van sleutelposities.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de formatie van Aqualysis. Zoals eerder aangegeven is gekozen voor een ingroeimodel. De meeste functies worden in de loop van 2023 ingevuld.

Team	primaire begroting 2023	Wijziging 2023	aangepaste begroting 2023
Directie, incl. ondersteuning	2,3	0,8	3,1
Klantenservice, incl. monsterontvangst	6,0	1,0	7,0
Lab-specifiek: Spoelkeuken, LIMS & Q-manager	5,7	-	5,7
Operationeel team: Monsternamen	9,5	-	9,5
Operationeel team: Chemie	24,2	-	24,2
Operationeel team: Biologie	9,2	-	9,2
Ondersteunend team: Bedrijfsvoering	5,2	3,8	9,0
	62,1	5,6	67,7

2. Inflatie en energieprijzen

De inflatie over het jaar 2022 is aanzienlijk hoger uitgekomen dan waarmee rekening is gehouden bij het opstellen van de begroting 2023. De inflatie van 2022 is de hoogste na 1975. De inflatie is het afgelopen jaar uitgekomen op 10,0%. In de begroting 2023 zijn de kosten met 3,0% geïndexeerd voor inflatie. Hierdoor vallen de kosten voor Goederen en Diensten en de inhuur van personeel derden hoger uit dan begroot. In de begroting van 2023 was het risico van het voordoen van een hogere indexatie in de risicoparaagraaf opgenomen.

Het verwachte effect van de hogere inflatie voor de begroting 2023 bedraagt € 212.000.

Naast de hogere inflatie vallen de energiekosten hoger uit dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. In de begroting 2023 is geen rekening gehouden met de stijging van de tarieven voor gas en elektriciteit. Aqualysis heeft een overeenkomst met SEFE (voormalig Gazprom Energy). In november heeft de Europese Commissie toestemming verleend aan de Duitse overheid om SEFE Energy volledig te nationaliseren. Daardoor kon Aqualysis haar bestaande contract met SEFE Energy handhaven. Omdat nog niet alle volumes voor 2023 waren vastgelegd wordt Aqualysis echter wel geconfronteerd met hogere Energieprijzen.

Het verwachte effect op de begroting 2023 bedraagt € 43.000.

3. Cao-ontwikkelingen

De cao-verhoging over 2022 en 2023 is hoger uitgevallen dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. In de begroting 2023 is met een cao-verhoging van 2,5% (in 2022 1,5%) rekening gehouden. De werkelijke cao-verhoging in 2022 was in totaal 3,75% en was daarmee 2,25% hoger dan begroot. Daarnaast is ook de cao-verhoging voor 2023 hoger uitgevallen dan waarmee in de begroting rekening is gehouden.

In verband met deze effecten wordt verwacht dat de salariskosten voor 2023 € 330.000 hoger uitvallen dan begroot.

4. Lagere kapitaallasten

In verband met het later aanschaffen van nieuwe apparatuur kunnen de begrote kapitaallasten voor het jaar 2023 met € 125.000 naar beneden bijgesteld worden. Dit bestaat enerzijds uit lagere rentelasten, door het niet aantrekken van nieuwe leningen in 2022 en anderzijds door lagere afschrijvingslasten.

5. Omzet derden

De afgelopen jaren nemen de werkzaamheden die Aqualysis voor derden uitvoert toe. In verband met de verwachte toename van het volume en de naar boven bijgestelde prijs verwachten we dat de omzet derden in 2023 met € 200.000 naar boven bij kan worden gesteld.

6. Uitwerking begrotingswijziging

Per saldo stijgen de structurele lasten voor de uitvoering van de Laboratoriumactiviteiten vastgelegd in de begroting van Aqualysis 2023 met een bedrag ter grootte van € 1.167.000. Daarentegen wordt verwacht dat de inkomsten uit omzet derden € 200.000 hoger zijn en komen de kapitaallasten naar verwachting € 125.000 lager uit dan opgenomen in de oorspronkelijke begroting.

Voorgesteld wordt om de Bestemmingsreserve Bedrijfsvoering-aspecten in 2023 in te zetten voor het totale bedrag van € 350.000. Dit ter dekking van de kosten die voortvloeien uit de herinrichting van de organisatie.

Daarmee komt de netto toename van de lasten voor het jaar 2023 voor alle opgenomen effecten neer op een bedrag van € 492.000. Deze hogere netto lasten worden gedekt uit de verhoging van de bijdrage van de deelnemers. Hierdoor stijgt de bijdrage deelnemers van € 8.188.000 naar € 8.680.000 (+ 6%). In bijlage 1 is de verdeling van de bijdrage naar de deelnemende waterschappen opgenomen.

Zie ook onderstaande tabel van de wijzigingen:

Omschrijving	Bedrag	
Onomkeerbare effecten:		
Uitwerking inflatie 2022/2023	212.000	Structureel
Uitwerking CAO verhoging 2022 & 2023	330.000	Structureel
Hogere kosten Energie	43.000	Structureel
	585.000	
Nieuwe strategie, gevolgen personeelskosten		
Organisatie inrichting	393.000	Structureel
Bestemmingsreserve	-350.000	Incidenteel
	43.000	
Enmalige uitgaven voor het jaar 2023		
Enmalige kosten cost of change (werving, advies, onvoorzien)	150.000	Incidenteel
Inhuur (tijdelijke bemensing van sleutelposities)	114.000	Incidenteel
Besparing inleen personeel	-75.000	Incidenteel
	189.000	
Overige invloeden voor het jaar 2023:		
Lagere kapitaallasten	-125.000	Incidenteel
Hogere omzet voor derden	-200.000	Structureel
	-325.000	
Totaal 1e begrotingswijziging	492.000	
Begrote Bijdrage deelnemers (bijdragereregeling)	8.188.000	
Aangepaste Bijdrage deelnemers (bijdragereregeling)	8.680.000	

Bijlagen:

Bijlage 1: Voorschotbedragen 2023

In onderstaande tabel is de verdeling naar de waterschappen voor het jaar 2023 opgenomen. De verdeling is gebaseerd op de huidige bijdrageregeling. De bijdrage is inclusief de bijdrage voor de kosten voor Innovatie.

2023				Bijdrage Primaire begroting Programma Laboratorium	Bijdrage Gewijzigde begroting Programma Laboratorium	Aanvullende Bijdrage
Verdeling naar waterschappen	productie begroot	aandeel %				
Vechtstromen	1.084.000	26,6%		2.163.864	2.294.677	130.814
Vallei en Veluwe	713.000	17,5%		1.436.969	1.523.012	86.043
Rijn en IJssel	575.000	14,1%		1.166.588	1.235.977	69.389
Zuiderzeeland	670.000	16,4%		1.352.720	1.433.574	80.854
Drents Overijsselse Delta	1.035.000	25,4%		2.067.859	2.192.759	124.901
	4.077.000	100,0%		8.188.000	8.680.000	492.000

Besluit tot verbetering van de bijdrageregeling.

Aqualysis verdeelt haar kosten aan haar waterschappen op basis van een bijdrageregeling. In de loop van 2023 zal de huidige bijdrageregeling op verzoek van de waterschappen worden herzien. Bij een herziening van de bijdrageregeling wordt een transparante wijze van kostenverdeling beoogd. Hierbij wordt gedacht activiteiten als monsterneming en overige activiteiten (die niet door allen worden afgenomen) separaat in rekening te brengen bij de betreffende waterschappen.

Met een herziening mag verwacht worden dat een eerlijke(re) verdeling in kostenverdeling ontstaat. De kostenstructuur van de uitvoeringsorganisatie kent namelijk een sterk aandeel vaste lasten en een relatief klein aandeel marginale kosten. Met het separaat beprijzen van producten en diensten waarmee niet alle waterschappen worden bediend, wordt verwacht dat de relatieve kostenverdeling voor collectieve producten & diensten verbeterd wordt ingevoerd.

Voor de aanpassing van de bijdrageregeling Aqualysis is een werkproces afgesproken, welke in 2023 zal plaatsvinden. Op basis van deze aangepaste bijdrageregeling mag worden verwacht dat de bijdrage over het jaar 2023 bij de eindafrekening (in het kalenderjaar 2024) op de nieuwe wijze wordt afgerekend.

Bijlage 2:

Na het doorvoeren van deze wijzigingen komt de begroting er als volgt uit te zien:

Lasten	primaire begroting 2023	aangepaste begroting 2023	Verschil	Toelichting
Rente en afschrijvingen (kapitaalslasten)				
Rentelasten	112.000	102.000	-10.000	Later uitvoeren investeringen
Afschrijvingen	685.000	570.000	-115.000	Later uitvoeren investeringen
Totaal Rente en Afschrijvingen	797.000	672.000	-125.000	
Personeelslasten				
Salariskosten	3.876.000	4.423.000	547.000	Toename herijking en Cao-ontwikkelingen
Sociale premies	1.145.000	1.246.000	101.000	Toename herijking en Cao-ontwikkelingen
Overige personeelskosten	268.000	268.000	0	
Personeel van derden	1.428.000	1.504.000	76.000	Per saldo toename gevolg strategie en inflatie
Totale Personeelslasten	6.717.000	7.441.000	724.000	
Goederen en diensten				
Duurzame gebruiksgoederen	72.000	77.000	5.000	Toename als gevolg inflatie
Overige gebruiks en verbruikgoederen	814.000	869.000	55.000	Toename als gevolg inflatie
Energielasten	216.000	259.000	43.000	Toename energie tarieven
Huren en rechten	290.000	306.000	16.000	Toename als gevolg inflatie
Leasebetalingen en operational lease	58.000	58.000	0	
Verzekeringen	30.000	32.000	2.000	Toename als gevolg inflatie
Belastingen	32.000	34.000	2.000	Toename als gevolg inflatie
Onderhoud door derden	351.000	374.000	23.000	Toename als gevolg inflatie
Uitbestede laboratoriumwerk	592.000	612.000	20.000	Toename als gevolg inflatie
Overige diensten van derden	587.000	789.000	202.000	Toename als gevolg inflatie en Cost of Change
Totale Goederen en Diensten	3.042.000	3.410.000	368.000	
Voorzieningen en onvoorzien				
Onvoorzien	225.000	225.000	0	
Totale Voorzieningen en Onvoorzien	225.000	225.000	0	
Totale lasten	10.781.000	11.748.000	967.000	
Baten				
Geleverde goederen en diensten				
Bijdrage deelnemers (bijdrageregeling)	8.188.000	8.680.000	492.000	Per saldo netto toename van de bijdrage
Bijdrage deelnemers (op rekening)	2.246.000	2.171.000	-75.000	Afname doorbelasting personeel
Omzet derden	347.000	547.000	200.000	Toename activiteiten voor derden
Totaal Goederen en Diensten	10.781.000	11.398.000	617.000	
Resultaat voor mutaties in reserves	0	350.000	350.000	
Toevoegingen en onttrekkingen reserves				
Toevoegingen aan bestemmingsreserve	0	0	0	
Onttrekkingen aan bestemmingsreserve	0	350.000	350.000	Aanwending bestemmingsreserve
Totaal toevoegingen en onttrekkingen	0	350.000	350.000	
Resultaat na Mutaties in reserves	0	0	0	

Bijlage 3: Cijfermatige toelichting op verschillen

Per onderdeel is aangegeven wat het verschil is met de initiële begroting 2023. Deze verschillen worden hieronder nader toegelicht.

LASTEN toename van € 967.000

Rentelasten

De Rentelasten dalen met € 10.000. Dit wordt veroorzaakt doordat een aantal investeringen zijn uitgesteld waardoor in 2022 geen nieuwe lening is aangetrokken.

Afschrijvingen

De Afschrijvingslasten dalen met € 115.000. Deze daling wordt veroorzaakt doordat investeringen later zijn/worden uitgevoerd dan waarmee in de initiële begroting rekening is gehouden.

Salariskosten

De salariskosten stijgen per saldo met € 547.000 voornamelijk door 3 oorzaken:

- Hogere salariskosten als gevolg van de cao-ontwikkelingen;
- Hogere salariskosten als gevolg van de uitbreiding van de formatie in verband met de implementatie van de strategische herijking
- Hogere salariskosten in verband met groei van de activiteiten van Aqualysis

Sociale premies

De stijging van de sociale premies met € 101.000 houden verband met de stijging van de salariskosten. Daarnaast zijn de sociale lasten doorgerekend op basis van het definitieve percentage voor het jaar 2023.

Personeel van derden

De kosten personeel van derden stijgen per saldo met € 76.000. Enerzijds is dit een gevolg van de inleen van medewerkers in verband met de implementatie van de strategische herijking en anderzijds dalen deze lasten in verband met het vast invullen van vacatures in verband met de groei van activiteiten van Aqualysis.

Duurzame gebruiksgoederen

De stijging van de kosten voor Duurzame gebruiksgoederen zijn een gevolg van de hoge inflatie.

Overige gebruiks- en verbruiksgoederen

De stijging van de kosten Overige gebruiks- en verbruiksgoederen zijn een gevolg van de hoge inflatie.

Energielasten

De stijging van de Energielasten worden veroorzaakt door de stijging van de tarieven voor gas en elektriciteit. De stijging in het jaar 2023 blijft nog beperkt doordat de tarieven voor het grootste gedeelte voor de aanzienlijke stijging van de prijzen al zijn vastgelegd.

Huren en rechten

De stijging van de kosten Huren en rechten zijn een gevolg van de hoge inflatie.

Verzekeringen

De stijging van de kosten voor Verzekeringen zijn een gevolg van de hoge inflatie.

Belastingen

De stijging van de kosten voor Belastingen zijn een gevolg van de hoge inflatie.

Onderhoud door derden

De stijging van de kosten Onderhoud door derden zijn een gevolg van de hoge inflatie.

Uitbesteed laboratoriumwerk

De stijging van de kosten Uitbesteed laboratoriumwerk zijn een gevolg van de hoge inflatie.

Overige diensten van derden

De stijging van de overige diensten van derden kent twee oorzaken. Deze kostenstijging is zowel een gevolg van de kosten die nodig zijn voor de implementatie van de strategische herijking (cost of change) ad. € 114.000 als een gevolg van de hoge inflatie.

BATEN: toename van € 617.000

Bijdrage deelnemers

Om de begroting weer sluitend te krijgen stijgt de bijdrage van de deelnemende waterschappen voor het jaar 2023 met in totaal € 492.000.

Bijdrage deelnemers (op rekening)

De bijdrage deelnemers (op rekening) daalt met € 75.000. Dit is het gevolg van het niet doorgaan van een project. Tegenover deze lagere bijdrage staan lagere personeelskosten.

Omzet derden

De omzet derden stijgt met € 200.000. Dit is een gevolg van de toename van het volume en de naar boven bijgestelde prijs van de werkzaamheden die we voor derden uitvoeren.

Onttrekking aan bestemmingsreserve

Ter dekking van de kosten van de strategische herijking wordt € 350.000 aan de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering aspecten onttrokken. Deze reserve bedraagt per 31-12-2022 € 350.000.